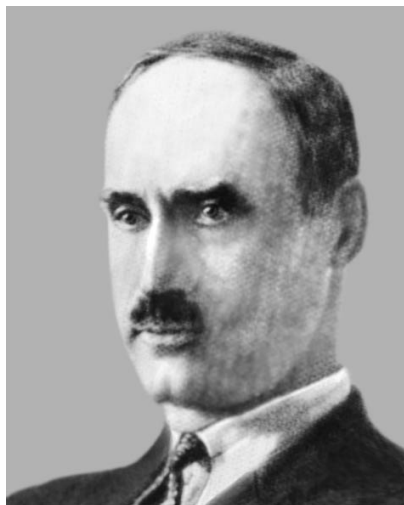

ЛУКОМСЬКИЙ Георгій Крискентійович (02(14). 03. 1884, м. Калуга, Росія — 05. 03. 1952, м. Ніцца, Франція) — мистецтвознавець, архітектор, художник. Брат [В. Лукомського](#). Його батько, збіднілий дворянин Подільської губ., за сімейними переказами, походив з роду Гедиміновичів. Премії Ш. Блана Французької академії (1933) та Prix Bailly (1955). Закінчив архітектурний відділ Казанської художньої школи (Татарстан, Росія; 1903). Відтоді навчався з перервами у Санкт-Петербурзькій АМ, 1907–08 — у Строгановському училищі та студії К. Юона в Москві. 1905–07 мандрував Західною Європою (зокрема Францією, Італією, Швейцарією, Німеччиною, Польщею), де вивчав старовинну архітектуру. Від початку 20 ст. з науковою метою часто приїжджав в Україну. 1915 отримав звання художника-архітектора в АМ і став членом Археологічного інституту в Петрограді (нині Санкт-Петербург). У петроградський період життя (1908–18) співпрацював з місцевими мистецькими журналами, готував архітектурні путівники Росією та Західною Європою, виконував архітектурні замальовки, екслібриси, займався книжковою графікою. Був учасником мистецьких виставок у Петрограді, Брюсселі, Парижі, Києві, Одесі. Після Лютної революції 1917 — член Особливої наради у справах мистецтв, Всеросійської колегії у справах музеїв, керівник комісії з реставрації пам'яток Царського Села. Від 1918 — голова архітектурного відділу при Всеукраїнському комітеті охорони пам'яток історії та старовини, виконував опис будівель у Києві. 1919 брав участь в організації Київського музею Б. і В. Ханенків (обіймав посаду головного хранителя, уклав його каталог). Водночас викладав в Університеті св. Володимира та Київському археологічному інституті.

Надрукував значну кількість праць з історії української архітектури доби класицизму й ампіру, активно виступав як критик щодо сучасної забудови Києва та інших українських міст у «Трудах Всероссийского съезда художников», ж. «В мире искусств» («Новое строительство Киева, Одессы, Харькова», 1910, № 1–3), «Аполлон» («Украинское барокко», 1911, № 2; «Всероссийская выставка в Киеве», № 7; «О новом строительстве в Киеве», № 8; обидві — 1913), «Старые годы» («Вишневецкий замок, его история и описание», № 3; «Несколько памятников архитектуры в Козельце», № 95; обидві — 1912), «Зодчий» («О новом и старом Киеве», 1913, № 48), «Искусство в Южной России» («Волынская старина: описание памятников старинной архитектуры», «По поводу имени “Украинский стиль”» та «О новом киевском строительстве», 1913, № 7–8), «Столица и усадьба» («Пануровка. Имение И. М. Миклашевского», № 4; «Два таинственных дворца Разумовских», № 16–17; «Очкино Новгород-Северского уезда Черниговской губ.», № 21; «Сокоринцы Прилукского уезда Полтавской губ., имение графини Е. П. Ламадорф-Галаган», № 24; усі — 1914; «Стольное Сосницкого уезда Черниговской губ.», 1915, № 35; «Котловка Екатеринославской губ.»; «Селезневка Екатеринославской губ.»; обидві — № 51; «Михайловка Лебединского уезда Харьковской губ.», № 56; «Должик. Усадьба кн. С. Д. Голицына — Харьковской губернии и уезда», № 67; усі — 1916).

Негативно ставився до стилів модерну та раціоналізму, підкреслено обстоював погляди аристократичного суспільства, критикував усе, що було пов'язане з народною культурою. Альтернативним напрямом вважав українське бароко, розробив кілька проектів у формах цього стилю, зокрема й Київського училища художньо-друкарської справи на Липках («К проекту художественно-ремесленной школы печатного дела» // «Искусство в Южной России», 1913, № 7). У жовтні 1919 виїхав до Ялти (нині АР Крим). Весною 1920 емігрував до Стамбула, звідти — до Венеції, потім — до Берліна. Від 1924 — у Парижі, де був секретарем групи об'єднання «Світ мистецтва». Від 1940 — у Лондоні, після 2-ї світової війни часто приїздив у Францію. Друкувався в емігрантських виданнях «Жар-птица», «Накануне», «Последние новости», а також мистецьких журналах «Apollo», «The Studio», «Emporium», «Beaux-Arts», «Renaissance». Деякі його матеріали вийшли у радянських виданнях «Среди коллекционеров», «Жизнь искусства», «Красная панорама». Художні твори Л. зберігаються у музеях України, Італії, Німеччини та інших країн.

Основні праці

О прошлом и современном состоянии провинциальной архитектуры России. С.-Петербург, 1912; О древнерусском зодчестве Чернигова. С.-Петербург, 1912; Батуринский дворец, его история, разрушение и реставрация. С.-Петербург, 1912; Галиция в ее старине: Очерки по истории архитектуры 12–17 вв. Петроград, 1915; Луцкий замок. Петроград, 1917; Хм., 2013; Старинные усадьбы Харьковской губернии. Петроград, 1917; Х., 2005; Нарбут, его жизнь и искусство. Берлин, 1923; Киев. Церковная архитектура 11–19 вв. Византийское зодчество. Украинское барокко. Мюнхен, 1923; К., 1999; Музей Ханенко. Париж, 1925; Задача русского искусства за пределами СССР. Париж, 1925; L'art dans le Russie des Soviets. Paris, 1925; Kiev, la

ville sainte de Russie. Paris, 1929; History of Modern Russian Painting. 1840–1940. London, 1945.

Рекомендована література

1. R. G. Caezini. Giorgio Lukomski. Milano, 1923;
2. Мозолевський І. Виставка рисунків артиста-архітектора Ю. Лукомського // Укр. вісті. 1926. № 8;
3. Голлербах Э. Г. К. Лукомский. Казань, 1927;
4. Тимофієнко В. Зодчі України кінця 18 – початку 20 століть. К., 1999;
5. Пацеля О. Георгій Лукомський – мистецтвознавець і художник // ОМ. 2004. № 4.

А. І. Шушківський, В. І. Тимофієнко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Лукомський Георгій Крискентійович / А. І. Шушківський, В. І. Тимофієнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59205>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).